

OBSAH.

Jednání I. Z hluku římského karnevalu prchá Škreta v osamělý stín Colossea, očekáváje soka k souboji. Graziella, sličný model Škretův, dala se žertem od cizího, maskovaného muže políbiti, čímž si Škreta znechutil její lásku i nevázanou veselost žití svého dosavadního, a zatouží po čistých ideálech. Vyzvaný sok, maskovaný důstojník Orlando, dlicí v Římě s císařským poselstvím, v jehož čele jest podmaršál z Hyršova, dostaví se k souboji, však barvotříč Bobeš a celý dav maškar odtrhnon od sebe zápasníky. Při tom Orlando zví, že má před sebou Karla Škretu, i chce mu vyříditi vzkaz, jež mu krásná dáma v Praze proň uložila. Táž dáma však, odmít-nuvši Orlandovu lásku, vznítla v něm žárlivou zášť proti Škretovi, pročež Orlando, odevzdávaje mu její list, z pomsty utrhne i spálí konec jeho s jejím jménem. V listě jest prosba, aby Škreta se vrátil a

vlast svým uměním zdobil. Při tomto vyřízení se Orlando i svému českému podmaršálu potupně vysmál. Maškary se smíchem pronásledují Škretu, jenž touží po krásné pisatelce nevěda, kdo ona jest. Orlando přemluví Graziellu, že ji vezme s sebou do Čech, kamž také Škreta se odebere, i žádá, aby mu tam konala služby špehýřské, dbajíc, neshledal-li se Škreta s neznámou kráskou; Graziella svolí, jen aby mohla dlíti Škretovi na blízkou. Podmaršál přijde hledat Orlanda, o němž se mu doneslo, že jej potupil; nenalezne ho však již zde. Škreta uniknuv maškaram líčí přátelům svou vlast, pro kterou opustí Itálii.

Jednání II. Veronika, jíž Orlando tají Škretovu přítomnost, s hospodyní Zuzanou vejde do chrámu kláštera Zderazského, kde Škreta na kůru maluje. Z kláštera vyběhne Škreta, nešťasten, že se mu dílo nedaří; mniši, Bobeš a Graziella jej uprosí, aby se k práci vrátil. Orlando, vyzvídaje na Grazielle o Škretovi, prozradí maně, že neznámá kráska jest v chrámě; Graziella dychtíva poznati ji, vběhne do chrámu, Orlando za ní. Přijde verbíř a najímá mladý lid na vojnu. Škreta, trápen touhou po neznámé krásce, opět uprchne od malby, jež se ideálům jeho nerovná a dá se naverbovati. Orlando, nepoznán, představí

se mu jako jeho důstojník i zjeví mu, že maskovaný voják, jenž mu v Římě dodal list, nyní po návratu do Čech má nastoupiti trest smrti za potupení podmaršála, a že jen přímluva závažná, na příklad Škretova, mohla by podmaršála obměkčiti. Poněvadž odsouzenec jediný zná tajemství, kdo jest ona kráska, lekne se Škreta, že by tajemství toho nikdy snad se nedopátral, i přímluví se u podmaršála za soka svého tak vydatně, že podmaršál místo trestu povýší Orlanda za hejtmana. Graziella, soucitem ku Škretovi pohnuta, prozradí mu, že neznámá její sokyně dlí v chrámě. Lid se vrací z chrámu, Veronika vystoupí, spatří Škretu i vítá jej, an poslechnuv listu jejího do vlasti se vrátil. Škreta v ní poznává svůj ideál z nevinných dob dětství; prosí ji, aby ji malovati a tím své umění povznésti směl; ona svolí. Orlando dává se Škretovi poznati jakožto tajemný sok z Říma a tasí meč, aby dokončil souboj tam přerušeny.

Škreta se brání i raní Orlanda. Sběhne se lid i vojsko; Škreta stíhán jakož vrah svého hejtmana; opat zderazský zachrání jej asylovým právem kláštera, Škreta pak rouhá se bezmocnosti podmaršála, jemuž se lid vysmívá, což podmaršála rozzuří k pomstě. Nařizuje vojenské stráž, aby se Škrety zmocnila, jakmile by vykročil z kláštera.

Jednání III. Na kůru zderazského chrámu poučuje Zuzana opata, že sem přijde Veronika k malování, ale pod záminkou, jako by se chtěla učit na varhany; jinak by otec její Grönberger jí nedovolil přicházeti. Grönberger sám se přichází přesvědčit, nejsou-li mniši mládi; spatří malířské lešení, a tu se mu starý Bobeš představí jakož malíř z Vlach; Grönberger odejde spokojen. Škreta, malovav již z paměti Veroniku, blažen očekává její příchod. Ona přijde, vybízí jej k útěku v cizím šatě; vyznají si lásku i ujednejí, že za tmy prchnou ze strážného kláštera.

Frater varhaník přijde dát Veronice hudební lekci, při čemž ji Škreta maluje. Pak se dole v chrámě shromáždí lid k bohoslužbě, náhle však nastane zděšení, neboť Orlando prohlásí, že nikdo nesmí z chrámu ven, dokud nepřijde podmaršál, jenž vymohl u arcibiskupa na dnešek zrušení asylového práva, aby se mohl Škrety zmocnit. Graziella z horoucí lásky přemůže žárlivost i prosí Orlanda, aby dal Škretovi uprchnouti, však prosí marně. Podmaršál přijde, aby vydal Škretu vojenskému soudu. Škreta rozloučiv se s Veronikou, žádá, aby se směl posledním pohledem rozloučiti ještě s arcidílem svým, v něž vtělil svůj ideál. Podmaršál svolí; odhrne se záclona i objeví se obraz svaté Cecilie v podobě Veroniky u varhan.

Všechn lid se modlí za mistra, jenž tak spanilé
dílo vykonal.

Podmaršál i Orlando, pohnuti krásou obrazu,
se Škretou se smiřují. Všichni provolávají slávu
Škretovi a slávu umění.
